

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРИКЛАДНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА
МЕНЕДЖМЕНТУ ІМ. Г.Е. ВЕЙНШТЕЙНА

МАТЕРІАЛИ

V МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

12 – 13 жовтня 2017 р.

**ЕКОНОМІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ
РОЗВИТКУ УКРАЇНИ НА
ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ**

Видання присвячене

115-річчю Одеської національної академії харчових технологій

**та 5-річчю Навчально-наукового інституту прикладної
економіки і менеджменту ім.Г.Е.Вейнштейна**

м.Одеса

УДК: 338.43:316.502(477)

Економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку ХХІ століття. Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції 12-13 жовтня 2017р. Одеса: Одеська національна академія харчових технологій, 2017. – 291 с.

У матеріалах конференції знайшли відображення економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку ХХІ століття. Були запропоновані шляхи вирішення найактуальніших та нагальних проблем багатьох сфер сучасного бізнесу та новітні управлінські технології в сучасних турбулентних умовах існування підприємств. В доповідях особлива увага приділялась прикладному характеру досліджень та їх впливу на поліпшення економічної ситуації в країні.

Науковий редактор Каламан О.Б. – директор ННПЕіМ ім.Г.Е.Вейнштейна ОНАХТ

Редакційна колегія:

Ангелов Г.В. – д-р філософії, проф., Агеева І.М. – к.е.н., доц., Басюркіна Н.Й. – д.е.н., доц., Купріна Н.М. – к.е.н., доц., Лагодієнко В.В. – д.е.н., проф., Немченко В.В. – д.е.н., проф., Павлов О.І. – д.е.н., проф., Рогатіна Л.П. – к.с.н., доц., Савенко І.І. – д.е.н., проф.

Рекомендовано до видання Вченою Радою Одеської національної академії харчових технологій протоколом № 3 від 03.10.2017 р.

Матеріали додаються за оригіналами рукопису
Редакційна колегія не несе відповідальності за зміст та сутність
наданих матеріалів

експорту. За ним були Росія та Азія, які разом склали 55% експорту. Швидко зростаюча азіатська економіка є основним споживачем української металургійної продукції, а показник експорту нафти і газу для Росії є низьким, ніж в українському експорті.

Історії успіху українського експорту, який оцінюється за індексом Баласса, складаються з залізничного устаткування (на яке є великий попит в Росії), продукції чорної металургії, мінеральних добрив, тваринних олій та олійних насінь. Агробізнес базується на використанні чорнозему України, найбільш благодатного сільськогосподарського ґрунту в світі. Завдяки розвитку експлуатації цієї чорноземної землі, деякі найбагатші люди в Україні зробили свої капітали. Земля буде об'єктом наступного захоплення майна, якщо мораторій на продаж земель сільськогосподарського призначення буде скасовано. Тим не менш, український агробізнес спрямований на масове виробництво основних зернових (і курей), що все більше затребувані сусідніми європейськими споживачами.

Вважаємо, щоб змінити ситуацію, Україна потребує політичного лідерства. Політична нестабільність залишає мало місця для довгострокової цілеспрямованої політики. Неможливо передбачити політичне майбутнє країни, але, припускаючи навіть помірне посилення усе більш авторитарного та нестабільного режиму президента, в найближчі роки є доцільним зосередитись на необхідних економічних змінах.

Європа, США та євроатлантична спільнота продовжуватимуть співпрацювати з Україною. Але мудрість починається з визнання фактів, і те, що численні реформи призвели до руйнівних тенденцій в економіці та суспільстві є фактом. Майбутнє – в українських руках, а не в чужих, західних чи східних. Україна починається з кожного з нас і тільки ми, разом, можемо вплинути на історичний, політичний та економічний хід.

ПРАКСЕОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРАЦІ МЕНЕДЖЕРА

Корсікова Н.М., к.е.н, доц.
Одеська національна академія харчових технологій

На початку ХХІ ст. ми стаємо свідками потужних деструктивних процесів, що охоплюють як соціальну, так і природну сфери. Необхідність боротьби з цими негативними процесами зумовлює підвищення уваги до проблеми організації ефективної діяльності. Така необхідність виникає саме під час серйозних криз, коли значною мірою зростає напруженість праці, що особливо торкається саме роботи менеджерів, бо їх основна роль - це прийняття ефективних управлінських рішень. В умовах глобальної невизначеності, мінливості, складності менеджер змушений шукати нові ефективні підходи щодо раціональної організації як своєї діяльності, так і своїх підлеглих.

Основи наукової організації праці й сучасного тайм-менеджменту були закладені ще задовго до формування науки самоменеджмент виходом у світ в

1955р. монографії польського вченого Т.Котарбінського “Трактат о хорошей работе”. Дослідження проблем, пов'язаних з раціональною організацією праці, були об'єднані назвою праксеологія.

Термін праксеологія вперше був використаний Л. Бурдье (1882), однак уведений в практику науки на початку ХХ в. А. Еспінасом і Е. Слущим. Завдяки Котарбінському термін і основні ідеї праксеології були впорядковані в якості системи теоретичних і прикладних досліджень. В Україні наукові дослідження проблем раціональної організації праці тісно пов'язані з іменами Ф. Дунаєвського, засновника й директора Харківського всеукраїнського інституту праці (ХВІП) і Н. Сацкого - директора інституту праксеології м. Київ.

В праксеології були сформульовані загальні організаційно-технічні закони, які згодом стали активно використовуватися й розбудовуватися в сфері практичного управління, у тому числі й в практиці тайм-менеджменту.

Завдання праксеології - знайти загальні закони всякої людської діяльності й вивести на цій основі найбільш загальні правила такої діяльності. Фактично, основний критерій практичної «успішності» дії – її доцільність. Для того, щоб бути ефективною, діяльність повинна бути:

- результативною;
- продуктивною або плідною (тобто досягати поставленої мети);
- правильною (точною, адекватною, тобто максимально наближатися до зразка, що задається, – норми);
- «чистою» (тобто максимально уникати не передбачених наслідків і непотрібних додаткових включень);
- надійною (прийоми діяльності тим більше надійні, чим більше об'єктивна можливість досягнення цими прийомами потрібного результату) і послідовною.

Праксеологія виділяє низьку відповідних способів організації "вправної" діяльності.

Активізація. Активізація полягає в тому, щоб поводитися діяльніше, уникати автоматизму пасивності. Так Т. Котарбінський в цьому контексті звертає увагу на важливість ініціативи. Остання має місце тоді, коли хто-небудь бере на себе відповідальність самостійно діяти. Активізація має особливе значення саме в ситуаціях критичних. Під критичною ситуацією Т.Котарбінський розуміє таку ситуацію, коли треба витратити максимум можливих зусиль, щоб уникнути невдачі, наприклад, чергувати в ліжка хворого день і ніч, не змикаючи око, щоб врятувати його від смерті. Цінність критичних ситуацій полягає в тому, що саме такі ситуації примушують нас виробляти "вищі форми справності" і виходити на новий рівень продуктивності й ефективності праці.

Автоматизація. Найчастіше під автоматизацією розуміють один з напрямів науково-технічного прогресу, який спрямований на застосування саморегульованих технічних засобів, економіко-математичних методів і систем управління, що звільняють людину від участі у процесах отримання, перетворення, передачі і використання енергії, матеріалів чи інформації, істотно зменшують міру цієї участі чи трудомісткість виконуваних операцій. Між тим, у загальному сенсі, під автоматизацією розуміють найбільш економічну передачу імпульсів. Вона має місце тоді, що коли ми обмежуємо власне втручання в хід

подій, які значною мірою починають відбуватися самі по собі. Тобто доведення певних дій до автоматизму звільняє нас від додаткового обмірковування своїх дій, зменшення втрат як фізичних, так і розумових, емоційних тощо. Саме тому люди іноді віддають перевагу діям, які не є найбільш оптимальними, але вони є звичними, не вимагають застосування надто значних зусиль, не призводять до дуже великої напруги.

Інструменталізація. Інструменталізація праці як застосування різного роду засобів, які, в тому числі, допомагають підвищити рівень автоматизації виконання робіт – це відомий з давніх часів спосіб підвищення продуктивності праці. Але Т.Котарбінський вказує й на серйозні недоліки інструменталізації. Зокрема, мова ведеться про ослаблення або зникнення деякої спритності в діях людей, що зазвичай здійснюються за допомогою інструментів. Наприклад, цивілізовані європейці, які звикли користуватися сучасними засобами пересування, стали слабкими пішоходами й бігунами порівняно з пішоходами й бігунами багатьох нецивілізованих племен; фотографія витіснила ручну ілюстрацію. Отже винаходи людини часто мають руйнівні наслідки.

Антиципація. Цей багатозначний термін може означати:

- 1) передбачення чи здогад;
- 2) передчасна дія, передчасне настання якого-небудь явища;
- 3) уявлення, що склалося заздалегідь (упередження).

Антиципація в організації праці є використанням ситуації, що сформувалась раніше, для автоматичного отримання результату за умови невтручання сторонніх чинників, що перешкоджають процесу. Остання має місце тоді, коли бажана подія відбулася й слід починати використовувати її наслідки.

Потенціалізація. Це заміна даної дії операціями "з можливістю" застосування цієї дії із збереженням наміченого ефекту. Тобто можна примусити когось іншого до певної поведінки самою загрозою певного вчинку, без виконання його. Добиваючись за допомогою загрози того, чого повинні були добитися «ударом», ми поступаємо економно, тобто не витрачаючи ні певних зусиль, ні відповідних ресурсів.

Кунктація. Цей метод спирається на попередній - потенціалізацію, але передбачає затримку, перенесення реалізації можливої дії. Якщо потенціалізація полягає в оперуванні можливістю без її втрати, то будь-яка реалізація можливості ліквідує саму цю можливість. Але при пунктуації ці втрати можуть бути значно меншими. Наприклад, у спортивному змаганні вона забезпечує переваги над супротивником, якщо дочекатися години, коли той вичерпає вже свої можливості.

До інтеграційної групи способів удосконалення дії, що включають різного роду об'єднання складових дій у найбільш досконалі комплекси, відносяться концентрація дій, тобто спрямування їх до загальної мети, та синхронізація дій. Окремою формою групування сконцентрованих функцій є послідовність дій, спрямованих на реалізацію загальної мети. Зважати слід також і на хронологічний порядок у виконанні дій, оскільки зміна їхньої послідовності може спричинити різницю в ефекті.

Т.Котарбінський також сформулював праксеологічне правило, згідно з яким для досягнення оптимуму цілісності системи дій не слід у кожній з окремих

дій досягати можливого власного оптимуму в цьому ж відношенні. Ілюструючи це правило, він зазначає, що, наприклад, не кращим чином звучить хор, складений з солістів, кожен з яких прагне виділитися й співати краще за інших.

Важливим для праксеології є також поняття препарування, що вводиться для позначення підготовчого процесу. У результаті правильного препарування очікувана дія настає швидше, легше й краще. Підготовка може стосуватися матеріалу, апаратури або суб'єктів, що діють. Отже, правильна препаратія - це процес підготовки, у результаті якої допоміжні попередні дії майже гарантовано призводять до успіху головної дії. Приділяється увага такому принципу організації ефективної діяльності як програмізація, під якою розуміється формування планів, проектів, програм. Це також один з етапів підготовки діючого суб'єкта.

Колективізація дій. Вдосконалений перехід від дії одного суб'єкта до масових дій значно збільшує діапазон і можливості як окремого суб'єкта, так і всієї їх сукупності. У цьому контексті важливою стає взаємна координація діяльності суб'єктів. Для неї використовують мову й інші системи сигналізації.

Координацію сигналізації називають конвенціалізацією. Точна інформація, орієнтуючі написи, взаємне визначення місць і моментів загальної дії, нарешті, використання термінів, вірність даному слову й акуратність - це необхідні елементарні принципи, що забезпечують успішну кооперацію.

Спеціалізація. Перевагою спеціалізації є те, що фахівець з вузькою кваліфікацією виконує роботи в певній сфері діяльності краще, ніж дилетант, що уміє робити багато чого, але спеціально для виконання цієї роботи не готувався. Проте спеціалізація має й оборотний бік: зникнення компетенції в споріднених галузях, що, у свою чергу, загрожує надмірною ізоляцією фахівців один від одного. Саме тому потрібна періодична зміна спеціалізації, це запобігає одноманітності й сприяє зацікавленості працівників в ефективній роботі всієї встанови.

Централізація. Концентрація прав прийняття рішень, зосередження владних повноважень на верхньому рівні керівництва організації передбачає залежність дій кожного з членів колективу від керівних осіб. Процесу централізації піддається як колектив, так і використання матеріалу й апаратури. Перевагами централізації є полегшення координації, але надмірна централізація може призвести до конфлікту між прагненнями підлеглих працівників до творчої ініціативи й прагненням керівної особи повністю розпоряджатися підлеглими. Цей недолік можна зневоліати завдяки використанню певних правил:

- 1) кожний працівник повинен мати діапазон дій, які може застосовувати за власним розсудом;
- 2) залежності повинні переплітатися так, щоб суб'єкт А був підпорядкований суб'єкту Б в одному відношенні, а Б підпорядкований А в іншому відношенні;
- 3) завдання слід іноді змінювати, а робота має давати підготовку до управління цілісністю;
- 4) кожен працівник повинен мати право на дорадчу участь в управлінні цілісністю.

На цьому безумовно не вичерпується арсенал засобів підвищення ефективності організації праці керівників і не тільки. Праксеологія, як наука, дає багато інших інструментів, які потребують системного застосування в практиці керівників будь-якої ланки, і які є особливо актуальними в період загострення кризи суспільства в різних її проявах.

Література

1. Котарбинський Т. Трактат о хорошей работе. – М.: Экономика, 1975. – 270 С.
2. Сацков Н.Я. Практический менеджмент. Методы и приёмы деятельности руководителя. ИКФ «Сталкер», Донецк, 1998.

РАЗВИТИЕ ВИНОДЕЛЬЧЕСКИХ ПРЕДПРИЯТИЙ В УСЛОВИЯХ ПЕРЕМЕНЧИВОЙ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ СРЕДЫ

Шалимо В.Г., аспирант

Одесской национальной академии пищевых технологий

В условиях рыночной экономики каждое предприятие самостоятельно решает вопросы, которые определяют его стратегические ориентиры, формируют рыночные цели и стратегическое поведение. Эффективное стратегическое управление позволяет предприятию определять направления развития, пути достижения поставленных организационных целей и обеспечивать соблюдение миссии. Особенностью современного этапа деятельности винодельческих предприятий является повышение влияния внешней среды на эффективность их деятельности. Такая ситуация вызывает необходимость быстрого реагирования предприятий для предвидения и нейтрализации негативных последствий.

Несмотря на существующую нестабильность рынка, производители вина пытаются поддерживать сбалансированность производства этого продукта. Однако, для обеспечения функционирования предприятий в сложных кризисных условиях необходимо иметь четкую стратегию, достаточно гибкие производственные приоритеты и дополнительные инновации для укрепления собственных брендов. Возникает реальная потребность в создании системы, которая бы объединила цели развития, ресурсы, стратегический анализ, объекты и субъекты стратегического анализа и обеспечила соответствие постановки проблем и задач стратегического планирования со способами достижения целей и управлением в процессе их реализации. В процессе определения стратегических целей и собственно стратегического планирования может возникать конфликт между существующим состоянием предприятия на рынке и необходимым направлением развития, между существующими взглядами руководства и необходимостью организационных изменений. Поэтому, планирование стратегии усиливается аргументацией, которую предоставляет стратегический анализ. Он должен быть направленным на достижение конкретных результатов и отвечать поставленным целям и решать конкретные задачи.

На каждом этапе планирования стратегии можно использовать стратегические модели. Для каждого этапа характерный свой набор моделей

41. АНАЛІЗ РИНКУ ХЛІБА І ХЛІБОБУЛОЧНИХ ВИРОБІВ УКРАЇНИ: РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ 122
Лобоцька Л.Л., Матвійчук О.В.
42. СТРАТЕГІЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ М'ЯСОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ 125
Ощепков О.П., Магденко С.О.
43. БЕЗПЕЧНІСТЬ ХАРЧОВОЇ ПРОДУКЦІЇ ЯК ФАКТОР КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ М'ЯСОПЕРЕРОБНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ 127
Дьяченко Ю.В.
44. ПОЛІТИЧНИЙ ВПЛИВ НА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ НА ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ 129
Константинова Т.В.
45. ПРАКСЕОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРАЦІ МЕНЕДЖЕРА 132
Корсікова Н.М.
46. РАЗВИТИЕ ВИНODEЛЬЧЕСКИХ ПРЕДПРИЯТИЙ В УСЛОВИЯХ ПЕРЕМЕНЧИВОЙ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ СРЕДЫ 136
Шалимо В.Г.
47. УСТОЙЧИВОЕ РАЗВИТИЕ АГРОПРОДОВОЛЬСТВЕННОЙ СФЕРЫ 138
Мартыновский В. С.
48. ЗАХИСТ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСВІДУ 139
Мужайло В.Д., Кривоногова І.Г.
49. ОЦІНКА ДОВГОСТРОКОВИХ РИЗИКІВ ПІДПРИЄМСТВ ХЛІБОПЕКАРСЬКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ 141
Шалений В.А.
50. АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИВАБЛИВОСТІ ХАРЧОВОГО БІЗНЕСУ В РИНКОВИХ УМОВАХ 146
Ліпова О.Л.
51. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ ГОСПОДАРЮЮЧИХ СУБ'ЄКТІВ 147
Скляр Л.Б.
52. ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ 151
Іванченкова Л.В.
53. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ БІЗНЕС-ІДЕЇ ДЛЯ ПОЧАТКІВЦІВ У МАЛОМУ БІЗНЕСІ В УКРАЇНІ 153
Колесник В.І., Вігуржинська С. Ю.
54. ПРОБЛЕМИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ АГРОПРОДОВОЛЬЧОЇ СФЕРИ УКРАЇНИ 155
Мартинюк О.М.
55. МАРКЕТИНГОВІ ПІДХОДИ ДО РОЗРОБКИ СТРАТЕГІЇ ВИВЕДЕННЯ НА РИНОК ІННОВАЦІЙНОГО ПРОДУКТУ 158
Голодонюк О.М., Мільчева В.В.
56. АНАЛІЗ РИНКУ ГАСТРОНОМІЧНИХ ФЕСТИВАЛЕЙ В ОДЕСІ 162
Сорокіна А.Г.
57. УПРАВЛІННЯ ДІЛОВОЮ КАР'ЄРОЮ ПЕРСОНАЛУ В УМОВАХ НОВИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН 164
Козак К.Б.
58. КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО УПРАВЛІННЯ СТАЛИМ РОЗВИТКОМ АГРОПРОДОВОЛЬЧОЇ СФЕРИ 166
Кулаковська Т.А.
59. ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ КОРПОРАТИВНОЮ КУЛЬТУРОЮ ЯК ЗАСІБ ПОПЕРЕДЖЕННЯ КОНФЛІКТІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ 168
Удовиця О.Ф.
60. ТРАНСПОРТНІ ПЕРЕВЕЗЕННЯ В ЛОГІСТИЧНИХ СИСТЕМАХ. Дроздова В.А. 170